

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 21 november 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Självständiga handelsagenter – Direktiv 86/653/EEG – Artikel 1.2 – Begreppet handelsagent – Självständig mellanman som utövar sin verksamhet från huvudmannens lokaler – Utförande av andra arbetsuppgifter än dem som rör förhandling om försäljning eller köp av varor för huvudmannens räkning”

I mål C-452/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal de commerce de Liège (Handelsdomstolen i Liège, Belgien) genom beslut av den 20 juli 2017, som inkom till domstolen den 27 juli 2017, i målet

Zako SPRL

mot

Sanidel SA,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden på sjunde avdelningen T. von Danwitz, tillika tillförordnad ordförande på fjärde avdelningen, samt domarna K. Jürimäe (referent), C. Lycourgos, E. Juhász och C. Vajda,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 17 maj 2018,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Sanidel SA, genom H. Deckers, avocat,
- Tysklands regering, genom T. Henze, M. Hellmann och E. Lankenau, samtliga i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom J. Hottiaux och L. Malferrari, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

och efter att den 25 juli 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 1.2 i rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter (EGT L 382, 1986, s. 17; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 150).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Zako SPRL och Sanidel SA om betalning av penningbelopp och provision till följd av att avtalet mellan dessa båda företag har åsidosatts.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Andra och tredje skälen i direktiv 86/653 har följande lydelse:

”Skillnaderna inom [Europeiska unionen] mellan de nationella lagarna om handelsrepresentation påverkar i hög grad konkurrensvillkoren för och utövandet av denna näringsverksamhet samt försämrar både det befintliga skyddet för handelsagenter gentemot deras huvudmän och skyddet för affärsuppgörelser. Dessutom är dessa skillnader av sådant slag att de försvårar möjligheterna att ingå och genomföra avtal om handelsrepresentation mellan huvudman och handelsagent i olika medlemsstater.

Varuhandeln mellan medlemsstaterna bör ske på villkor liknande dem som gäller inom ett enskilt medlemsland, vilket nödvändiggör ett inbördes närmande mellan medlemsstaternas rättssystem i den utsträckning som krävs för en väl fungerande gemensam marknad. I detta hänseende undanröjs inte de ovannämnda skillnaderna genom föreskrifterna om lagvalsklausuler, även om de skulle göras likformiga, och därför är den föreslagna harmoniseringen nödvändig, trots att dessa föreskrifter finns.”

- 4 I artikel 1 i detta direktiv föreskrivs följande:

”1. De harmoniseringsåtgärder som fastställs i detta direktiv skall tillämpas på medlemsstaternas lagar och andra författningar om förhållandet mellan handelsagenter och deras huvudmän.

2. Med handelsagent avses i detta direktiv en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning.

3. Följande personer är inte handelsagenter i detta direktivs bemärkelse:

- En person som i sin egenskap av funktionär är behörig att ingå bindande åtaganden för ett bolag eller en sammanslutning.
- En kompanjon som enligt lag är behörig att ingå för sina kompanjoner bindande åtaganden.
- En mottagare, mottagare och förvaltare, likvidator eller konkursförvaltare.”

5 I artikel 2 i nämnda direktiv anges följande:

”1. Detta direktiv skall inte tillämpas på

- oavlönade handelsagenter,
- handelsagenter som är verksamma på varubörser eller på varumarknaden, eller
- det organ som är känt under benämningen Crown Agents for Overseas Governments and Administrations och som bildades i Storbritannien i enlighet med 1979 års lag om crown agents eller dess dotterbolag.

2. Varje medlemsstat skall ha rätt att föreskriva att detta direktiv inte skall tillämpas på personer vars verksamhet som handelsagenter betraktas som bisyssla enligt respektive medlemsstat lagstiftning.”

6 Artikel 3 i samma direktiv har följande lydelse:

”1. Handelsagenten skall i sin verksamhet tillvarata huvudmannens intressen och handla pliktstroget och redligt.

2. Handelsagenten skall i synnerhet

- a) på lämpligt sätt sträva efter att förhandla om och, där så är lämpligt, träffa de affärsuppdrag som han har till uppgift att sköta,
- b) till huvudmannen vidarebefordra alla de nödvändiga upplysningar som han har tillgång till,
- c) följa rimliga instruktioner från huvudmannen.”

Belgisk rätt

7 Direktiv 86/653 har införlivats med belgisk rätt genom loi relative aux contrats d'agence commerciale (lag om handelsagenturavtal), av den 13 april 1995 (*Moniteur belge* av den 2 juni 1995, s. 15621) (nedan kallad 1995 års lag). I artikel 1 i 1995 års lag, som var i kraft under den period som är aktuell i det nationella målet, definieras avtal om handelsagentur på följande sätt:

”Avtal om handelsagentur är det avtal genom vilket en av parterna, handelsagenten, ges varaktig behörighet att mot betalning av den andra parten, huvudmannen, utan att vara underställd denne, förhandla om och i förekommande fall slutföra affärsuppdrag i huvudmannens namn och för dennes räkning. Handelsagenten planerar sin verksamhet självständigt och disponerar fritt över sin tid.”

8 Artikel 26 i 1995 års lag har följande lydelse:

”Talan som grundar sig på ett agenturavtal ska väckas inom ett år efter det att avtalet upphört att gälla eller inom fem år från händelsen som gett upphov till talan. Talan kan under inga omständigheter väckas senare än ett år efter det att avtalet upphört.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 9 Zako, vars verksamhet bland annat består i köp och försäljning av inventarier, maskiner, utrustning, IT-utrustning och hushållsapparater, var sedan slutet av 2007, genom muntligt avtal, knuten till Sanidel som driver handel med sanitetsgoods och köksinredning. Zakos chef ansvarade från denna tidpunkt för den del av Sanidels verksamhet som avser inredda kök.
- 10 Den 30 oktober 2012 meddelade Sanidel Zako att företaget, utan ersättning eller varsel, avslutade detta avtal.
- 11 Zako begärde ersättning under uppsägningstiden och avgångsvederlag från Sanidel samt anmodade företaget att betala två fakturor och provision på grundval av 1995 års lag. Sanidel vägrade att betala med hänvisning till att avtalet mellan de båda företagen inte utgjorde ett avtal om handelsagentur, utan ett uppdragsavtal.
- 12 Zakos chef väckte talan om betalning av ersättning och obetald provision vid tribunal du travail de Marche-en-Famenne (Arbetsdomstolen i Marche-en-Famenne, Belgien). I dom av den 21 februari 2014 fastställde denna domstol att talan kunde tas upp till sakprövning men ogillade talan med hänvisning till att avtalet mellan parterna inte kunde betraktas som ett ”avtal om handelsrepresentation”, utan utgjorde ett ”uppdragsavtal”. Denna dom fastställdes av Cour du travail de Liège (Arbetsdomstolen i Liège, Belgien) genom dom av den 9 september 2015.
- 13 Zako överklagade denna dom till den hänskjutande domstolen och gjorde denna gång, till stöd för sitt överklagade, gällande att ett uppdragsavtal förelåg. Sanidel anförde att avtalet mellan parterna utgjorde ett ”avtal om handelsagentur” och att Zakos talan därför skulle avvisas med anledning av att den hade väckts efter utgången av den frist på ett år som föreskrivs i nationell rätt.
- 14 Den hänskjutande domstolen är osäker på hur det avtal som är i fråga i det nationella målet ska betecknas. Nämnda domstol har uppgett att Zako utförde följande olika uppgifter för Sanidels räkning: Val av varor och leverantörer, val av affärsstrategi, mottagande av kunder, upprättande av ritningar för kök, upprättande av kostnadsförslag, förhandling om priser, undertecknande av beställningar, mätning på plats, tvistlösning, personaladministration på avdelningen (sekreterare, säljare och montörer), skapande och drift av webbplatsen för onlineförsäljning, utveckling av försäljning hos återförsäljare, byggherrar och entreprenörer, förhandling och slutande av avtal om underleverantörskontrakt för Sanidels räkning. Zako erhöll ett månatligt schablonbelopp på 5 500 euro, ersättning för resekostnader och en årlig provision vars storlek varierade från 5 197,53 euro till 30 574,19 euro under den tidsperiod som är aktuell i det nationella målet. Zakos företrädare hade en fast arbetsplats med direkt telefonförbindelse och e-postadress i Sanidels lokaler. Det är ostridigt att denna företrädare utförde sina uppgifter helt självständigt.
- 15 Den hänskjutande domstolen har likväl betonat att förhandlingarna om och ingående av avtal uteslutande ägde rum i Sanidels lokaler. Vidare har nämnda domstol påpekat att Zako hade uppdrag vilka saknade samband med förhandlingarna om och ingåendet av avtal för Sanidels räkning. Dessa uppdrag bestod närmare bestämt i personaladministration på avdelningen köksinredning, kontakter med alla leverantörer och entreprenörer, och inte uteslutande med kunder, samt utarbetande av planer, kostnadsförslag för och mätningar av kök, och inte bara av beställningsedlar.
- 16 Den hänskjutande domstolen har preciserat att de uppgifter som avser förhandling om försäljning eller köp av varor för huvudmannens räkning och förhandlingar om och ingående av sådana transaktioner i huvudmannens namn och på dennes vägnar, å ena sidan, och de uppgifter som saknar samband med denna verksamhet, å andra sidan, hade samma omfattning. Enligt nämnda domstol beräknades Zakos ersättning och provision på grundval av samtliga dessa tjänster, utan att någon åtskillnad gjordes mellan dessa båda typer av verksamhet.

- 17 Mot denna bakgrund beslutade tribunal de commerce de Liège (Handelsdomstolen i Liège, Belgien) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Ska artikel 1.2 i direktiv [86/653] tolkas så, att det krävs att handelsagenten bearbetar och besöker kunder eller leverantörer utanför huvudmannens företagslokaler?
  - 2) Ska artikel 1.2 i direktiv [86/653] tolkas så, att handelsagenten inte får utföra några andra arbetsuppgifter än dem som är knutna till förhandling om försäljning eller köp av varor åt huvudmannen och förhandling om och slutförande av affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning?
  - 3) Om fråga 2 ska besvaras nekande, ska artikel 1.2 i direktiv [86/653] tolkas så, att handelsagenten får utföra andra arbetsuppgifter än dem som är knutna till förhandling om försäljning eller köp av varor åt huvudmannen och förhandling om och slutförande av affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning endast om de utgör en bisyssla?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 18 Den hänskjutande domstolen frågar sig hur det avtal som är i fråga i det nationella målet ska klassificeras enligt nationell lagstiftning och i synnerhet huruvida det omfattas av begreppet ”avtal om handelsagentur” eller ”uppdragsavtal”, i den mening som avses i denna lagstiftning.
- 19 Det ankommer uteslutande på den hänskjutande domstolen att uttala sig i denna fråga med beaktande av de faktiska och rättsliga omständigheterna i det nationella målet. Icke desto mindre är EU-domstolen behörig att tolka de relevanta bestämmelserna i direktiv 86/653, i förevarande fall artikel 1.2 däri, och på så sätt lämna användbara uppgifter till denna domstol så att den kan klassificera nämnda avtal med avseende på detta direktiv.

Den första frågan

- 20 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 1.2 i direktiv 86/653 ska tolkas så, att den omständigheten att en person med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i denna persons namn och för dennes räkning, utövar sin verksamhet från den sistnämnda personens lokaler innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som ”handelsagent”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 21 Enligt artikel 1.2 i direktiv 86/653 avses med handelsagent i detta direktiv ”en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning”.
- 22 Det ska inledningsvis noteras, såsom samtliga parter och berörda som har inkommit med yttranden till domstolen har gjort, att varken denna bestämmelse eller någon annan bestämmelse i direktivet uttryckligen underkastar klassificeringen som handelsagent villkoret att den berörda personen driver sin ekonomiska verksamhet utanför huvudmannens lokaler.
- 23 I artikel 1.2 i direktiv 86/653 anges nämligen tre villkor som är nödvändiga och tillräckliga för att en person ska kunna klassificeras som ”handelsagent”. Personen måste för det första vara självständig. För det andra måste personen ha ett varaktigt avtalsförhållande med huvudmannen. För det tredje måste

personen driva verksamhet som antingen består i att förhandla om försäljning eller köp av varor för huvudmannens räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppställningar i huvudmannens namn och för dennes räkning.

- 24 Det räcker således att en person uppfyller dessa tre villkor för att personen ska kunna klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i artikel 1.2 i direktiv 86/653, oberoende av det sätt på vilket personen utövar sin verksamhet och förutsatt att personen inte omfattas av de undantag som föreskrivs i artikel 1.3 och artikel 2 i detta direktiv.
- 25 Vidare ska noteras att målet med direktivet är att harmonisera medlemsstaternas rättsregler vad gäller rättsförhållandet mellan parterna i avtal om handelsagentur (dom av den 3 december 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, punkt 22 och där angiven rättspraxis).
- 26 Såsom framgår av andra och tredje skälen i direktivet syftar det till att skydda handelsagenter gentemot deras huvudmän, att främja skyddet för affärsuppställningar och att underlätta varuhandel mellan medlemsstaterna genom ett inbördes närmande mellan medlemsstaternas rättssystem vad gäller handelsrepresentation (dom av den 3 december 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 27 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 23 i sitt förslag till avgörande skulle införandet av ytterligare villkor, utöver dem som anges i artikel 1.2 i direktiv 86/653, för att en klassificering som "handelsagent" ska vara möjlig och direktivet tillämpligt, såsom villkor avseende platsen för eller det sätt på vilket verksamheten utövas, begränsa räckvidden av ett sådant skydd och därmed äventyra uppnåendet av det mål som eftersträvas med direktivet.
- 28 I detta sammanhang ska det, i avsaknad av en bestämmelse i direktivet som kräver att handelsagenten utövar verksamheten på kringresande basis eller utanför huvudmannens lokaler, konstateras att det skydd som ges genom direktivet även bör omfatta personer som, såsom i det nationella målet, utövar sin verksamhet från dessa lokaler (se, analogt, dom av den 30 april 1998, Bellone, C-215/97, EU:C:1998:189, punkt 13).
- 29 För denna tolkning talar dessutom det faktum, vilket har påpekats av generaladvokaten i punkt 25 i förslaget till avgörande, att motsatt tolkning av artikel 1.2 i direktiv 86/653 skulle medföra att skyddet i direktivet inte gäller personer som, med hjälp av modern teknik, utför arbetsuppgifter som liknar de arbetsuppgifter som utförs av handelsagenter som är kringresande, såsom att bearbeta och sälja till kunder i deras hem.
- 30 Det bör dock noteras att tillämpningsområdet för direktiv 86/653 inte kan utsträckas till att omfatta personer som inte uppfyller de villkor som anges i punkt 23 ovan, vilka en person måste uppfylla för att kunna klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i artikel 1.2 i direktivet.
- 31 I en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet ankommer det således på den hänskjutande domstolen att, i samband med en konkret prövning av alla de omständigheter som utmärker de avtalsförhållanden som avses, kontrollera huruvida dessa villkor är uppfyllda.
- 32 I samband med denna prövning får den omständigheten att agentens verksamhet utövas från huvudmannens lokaler, även om den inte i sig kan motivera att nämnda agent undantas från begreppet "handelsagent", i den mening som avses i artikel 1.2 i direktiv 86/653, likväl inte påverka agentens självständiga ställning i förhållande till huvudmannen. Som generaladvokaten har påpekat i punkt 34 i sitt förslag till avgörande kan nämligen handelsagentens självständighet inte enbart äventyras av att handelsagenten är skyldig att följa huvudmannens instruktioner, utan även av det sätt på vilket handelsagenten utför sina arbetsuppgifter.

- 33 Å ena sidan kan agenten, genom sin fysiska närhet till huvudmannen till följd av att agenten befinner sig i huvudmannens lokaler, vara skyldig att följa huvudmannens instruktioner. Å andra sidan kan det inte uteslutas att agenten, genom att dra nytta av materiella fördelar av denna närvaro, såsom tillhandahållandet av en arbetsplats eller tillgången till organisatoriska faciliteter i dessa lokaler, faktiskt är i ett läge som hindrar honom eller henne från att utöva sitt yrke självständigt, både med hänsyn till organisationen av denna verksamhet, eller den ekonomiska risk som verksamheten innebär. På denna sista punkt bör det noteras att utnyttjandet av sådana fördelar sannolikt minskar de kostnader som den berörda agenten har i sin verksamhet och i samma utsträckning minskar de ekonomiska riskerna med utövandet av denna verksamhet i den mån som denna minskning av kostnaderna inte återspeglas i nivån på den provision som huvudmannen betalar till agenten.
- 34 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen betonat att Zakos företrädare hade en fast arbetsplats med direkt telefonförbindelse och e-postadress i Sanidels lokaler. Den hänskjutande domstolen har även påpekat att det är ostridigt att denna företrädare var helt självständig och utförde sina uppgifter helt oberoende, särskilt i förhållande till kunder, leverantörer och entreprenörer.
- 35 Under dessa omständigheter förefaller det faktum att Zako utövade sin verksamhet från Sanidels lokaler inte ha lett till förlust av dess självständighet. Detta måste dock kontrolleras av den hänskjutande domstolen.
- 36 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 1.2 i direktiv 86/653 ska tolkas så, att den omständigheten att en person med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i denna persons namn och för dennas räkning, utövar sin verksamhet från den sistnämnda personens lokaler inte innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att denna omständighet inte hindrar den förstnämnda personen från att utöva sin verksamhet på ett självständigt sätt, vilket det åligger den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Den andra och den tredje frågan

- 37 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 1.2 i direktiv 86/653 ska tolkas så, att det förhållandet att en person inte bara utövar verksamhet som består i att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana transaktioner i denna persons namn och för dennas räkning, utan även, för samma person, utövar verksamhet av ett annat slag, utan att den senare verksamheten utgör en bisyssla i förhållande till den första verksamheten, innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i detta direktiv.
- 38 Det ska inledningsvis konstateras att det inte framgår av ordalydelsen i denna bestämmelse, som det erinrats om i punkt 21 ovan, att en person som, utöver de uppgifter som uttryckligen nämns i denna bestämmelse, utför andra uppgifter inte kan ha ställning som handelsagent, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 39 Under dessa omständigheter ska hänsyn tas till systematiken i och syftet med direktiv 86/653 för att få klarhet i huruvida direktivet utgör hinder för att en handelsagent utför andra uppgifter än dem som uttryckligen nämns i artikel 1.2 i detta direktiv.

- 40 För det första anger artikel 1.3 och artikel 2 i direktiv 86/653 vissa väl definierade undantag från begreppet "handelsagent" respektive tillämpningsområdet för detta direktiv. Bortsett från artikel 2.2 i nämnda direktiv berör emellertid ingen av dessa bestämmelser den situationen i vilken handelsagenten utför andra uppgifter för huvudmannens räkning än de som avses i artikel 1.2 i samma direktiv.
- 41 I artikel 2.2 i direktiv 86/653 ges medlemsstaterna rätt att föreskriva att detta direktiv inte ska tillämpas på personer vars verksamhet som handelsagenter betraktas som bisyssla enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.
- 42 Såsom generaladvokaten har framhållit i punkterna 49–51 i sitt förslag till avgörande utgör nämnda direktiv i princip inte hinder för att verksamheten som handelsagent kombineras med verksamhet av annat slag, även om den berörda personen endast utövar den första verksamheten som en bisyssla eller när, som i förevarande fall, nämnda verksamhet har samma omfattning som de övriga uppgifter som utförs av personen. Möjligheten att kombinera verksamheter på detta sätt utesluts nämligen inte i någon annan bestämmelse i detta direktiv.
- 43 Under förutsättning att en medlemsstat inte har valt att, i enlighet med artikel 2.2 i direktiv 86/653, från detta direktivs tillämpningsområde undanta personer som utövar verksamheten som handelsagent som bisyssla, vilket för övrigt inte tycks vara fallet i det nationella målet, ska personer som utövar sådan verksamhet som handelsagent följaktligen anses omfattas av direktivets tillämpningsområde, även om verksamheten kombineras med verksamhet av annat slag.
- 44 För det andra strider en tolkning av artikel 1.2 i direktiv 86/653 som innebär att denna bestämmelse inte omfattar personer som kombinerar verksamheten som handelsagent med verksamhet av annat slag mot direktivets syfte, vilket det erinras om i punkt 26 ovan, som är att skydda handelsagenten i förhållande till huvudmannen.
- 45 I detta hänseende bör det för det första noteras att handelsagenten inte kan uteslutas från ett sådant skydd på den grunden att avtalet med huvudmannen omfattar utförande av andra uppgifter än sådana uppgifter som är knutna till verksamheten som handelsagent. Motsatt tolkning skulle nämligen göra det möjligt för huvudmannen att kringgå tvingande bestämmelser i direktiv 86/653, särskilt de som avses huvudmannens skyldigheter gentemot handelsagenten, genom att låta avtalet omfatta andra uppgifter än de som är knutna till verksamheten som handelsagent.
- 46 För det andra kan fullgörandet av handelsagentens uppdrag enligt artikel 1.2 i direktiv 86/653, vilket antingen består i att förhandla om försäljning eller köp av varor, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppdrag i huvudmannens namn och för dennes räkning, beroende på särdragen i branschen i fråga, åtföljas av andra tjänster som tillhandahålls av handelsagenten vilka, även om de inte direkt omfattas av den verksamhet som består i förhandling eller ingående av avtal för huvudmannens räkning, bidrar till denna verksamhet.
- 47 En tolkning av artikel 1.2 i direktiv 86/653 som innebär att personer som kombinerar verksamhet som handelsagent med en eller flera verksamheter av annat slag inte kan ha ställning som handelsagent skulle följaktligen kunna leda till att ett stort antal personer undantogs från tillämpningsområdet för denna bestämmelse, vilket skulle beröva direktivet en del av dess ändamålsenliga verkan.
- 48 Det ska således konstateras att direktiv 86/653 i princip inte utgör hinder för att en handelsagent, i den mening som avses i denna bestämmelse, utför andra uppgifter för huvudmannens räkning än de som uttryckligen avses i artikel 1.2 i direktiv 86/653.
- 49 Med beaktande av de villkor som det erinras om i punkt 23 ovan ska det likväl preciseras att den omständigheten att en och samma person kombinerar verksamhet som handelsagent med verksamhet av annat slag inte får påverka personens egenskap av självständig agent.

- 50 I förevarande fall ankommer det följaktligen på den hänskjutande domstolen att avgöra huruvida den omständigheten att klaganden i det nationella målet, för en och samma persons räkning, utövade verksamhet som handelsagent jämte annan verksamhet av samma omfattning, med beaktande av samtliga omständigheter i målet, såsom typen av arbetsuppgifter, sättet för deras utförande, uppgifternas omfattning i förhållande till den berördes totala verksamhet, det sätt på vilket ersättningen beräknades eller förekomsten av ekonomisk risk, innebär att klaganden inte kunde driva den första verksamheten självständigt.
- 51 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra och den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 1.2 i direktiv 86/653 ska tolkas så, att det förhållandet att en person inte bara utövar verksamhet som består i att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana transaktioner i denna persons namn och för dennas räkning, utan även, för samma person, utövar verksamhet av ett annat slag, utan att den senare verksamheten utgör en bisyssla till den första verksamheten, inte innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att denna omständighet inte hindrar den förstnämnda personen från att utöva den första verksamheten på ett självständigt sätt, vilket det åligger den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Rättegångskostnader

- 52 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Artikel 1.2 i rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter ska tolkas så, att den omständigheten att en person med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppdrag i denna persons namn och för dennas räkning, utövar sin verksamhet från den sistnämnda personens lokaler inte innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att denna omständighet inte hindrar den förstnämnda personen från att utöva sin verksamhet på ett självständigt sätt, vilket det åligger den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 2) Artikel 1.2 i direktiv 86/653 ska tolkas så, att det förhållandet att en person inte bara utövar verksamhet som består i att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, eller att förhandla om och slutföra sådana transaktioner i denna persons namn och för dennas räkning, utan även, för samma person, utövar verksamhet av ett annat slag, utan att den senare verksamheten utgör en bisyssla till den första verksamheten, inte innebär att den förstnämnda personen inte kan klassificeras som "handelsagent", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att denna omständighet inte hindrar den förstnämnda personen från att utöva den första verksamheten på ett självständigt sätt, vilket det åligger den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Underskrifter